

MINISTÈRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL

MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID

COMMISSION DU TRAVAIL DES FEMMES

COMMISSIE VROUWENARBEID

AVIS N° 39 du 20 mai 1985 concernant le projet d'arrêté royal relatif à l'affectation volontaire à la protection civile ou à d'autres tâches d'intérêt général de personnes âgées de dix-huit ans au moins et non soumises à l'obligation du service militaire.

ADVIES NR. 39 van 20 mei 1985 inzake het ontwerp van koninklijk besluit tot regeling van de vrijwillige dienstneming bij de civiele bescherming of voor andere taken van algemeen belang van personen die tenminste achttien jaar oud en niet aan de militaire dienstplicht onderworpen zijn.

AVIS N° 39 du 20 mai 1985 concernant le projet d'arrêté royal relatif à l'affection volontaire à la protection civile ou à d'autres tâches d'intérêt général de personnes âgées de dix-huit ans au moins et non soumises à l'obligation du service militaire.

ADVIES NR. 39 van 20 mei 1985 inzake het ontwerp van koninklijk besluit tot regeling van de vrijwillige dienstneming bij de civiele bescherming of voor andere taken van algemeen belang van personen die ten minste achttien jaar oud en niet aan de militaire dienstplicht onderworpen zijn.

AVIS N° 39 du 20 mai 1985 concernant le projet d'arrêté royal relatif à l'affectation volontaire à la protection civile ou à d'autres tâches d'intérêt général de personnes âgées de dix-huit ans au moins et non soumises à l'obligation du service militaire.

Le 18 décembre 1984 Monsieur le Ministre de l'Emploi et du Travail demandait l'avis de la Commission du Travail des Femmes sur un projet d'arrêté royal émanant de Monsieur le Ministre NOTHOMB, Vice-Premier Ministre, Ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, organisant l'affectation volontaire à la protection civile ou à d'autres tâches d'intérêt général de personnes âgées de dix-huit ans au moins et non soumises à l'obligation du service militaire.

Ce projet d'arrêté royal a été rédigé en application de l'article 21 de la loi de redressement du 31 juillet 1984 (Moniteur belge du 10 août 1984), puisque cet article prévoit que :

"Selon les modalités, aux conditions et pour la durée que le Roi fixe par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, toute personne âgée de 18 ans au moins et non soumise à l'obligation du service militaire peut, à sa demande, être affectée par le Ministre de l'Intérieur au Service de la protection civile ou à d'autres tâches d'intérêt général".

Lors de la discussion de cette loi, Monsieur le Ministre NOTHOMB s'est engagé à demander l'avis de la Commission du Travail des Femmes en la matière puisque cette affectation volontaire serait ouverte aux hommes et aux femmes.

La protection civile est un potentiel d'intervention nationalement organisé qui intervient lors d'évènements calamiteux, de catastrophes et de sinistres, complémentaire aux services pompiers et à la Croix Rouge.

ADVIES NR. 39 van 20 mei 1985 inzake het ontwerp van koninklijk besluit tot regeling van de vrijwillige dienstneming bij de civiele bescherming of voor andere taken van algemeen belang van personen die tenminste achttien jaar oud en niet aan de militaire dienstplicht onderworpen zijn.

Op 18 december 1984 vroeg de Heer Minister van Tewerkstelling en Arbeid aan de Commissie Vrouwenarbeid om advies uit te brengen inzake een ontwerp van koninklijk besluit uitgaande van de Heer Minister NOTHOMB, Vice-Eerste Minister, Minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, tot regeling van de vrijwillige dienstneming bij de civiele bescherming of voor andere taken van algemeen belang van personen die tenminste achttien jaar oud en niet aan de militaire dienstplicht onderworpen zijn.

Dit ontwerp van koninklijk besluit werd opgesteld in toepassing van artikel 21 van de herstelwet van 31 juli 1984 (Belgisch Staatsblad van 10 augustus 1984). Dit artikel bepaalt immers :

"Volgens de modaliteiten, onder de voorwaarden en voor de duur bepaald door de Koning bij een in Ministerraad overlegd besluit, kan elke persoon die tenminste achttien jaar oud is en niet onderworpen aan de militaire dienstplicht, op zijn vraag door de Minister van Binnenlandse Zaken aangewezen worden voor de Dienst van de civiele bescherming of voor andere taken van algemeen nut".

Gedurende de besprekingen van deze wet heeft de Heer Minister NOTHOMB zich ertoe verbonden terzake het advies te vragen van de Commissie Vrouwenarbeid daar deze vrijwillige dienstneming voor mannen en vrouwen zou openstaan.

De civiele bescherming is een nationaal georganiseerd interventie-potentieel dat optreedt bij rampspoedige gebeurtenissen, catastrofen en schadegevallen ter aanvulling van de brandweerdiensten en het Rode Kruis.

En ce moment, beaucoup d'objecteurs de conscience font leur service civil à la protection civile. Monsieur le Ministre NOTHOMB signale toutefois que l'expérience enseigne qu'ils ne disposent ni des capacités suffisantes pour effectuer des manipulations techniques ni d'aucune motivation. Il a choisi en conséquence un autre système et veut recruter des volontaires afin d'éliminer le problème de la motivation.

Les objecteurs de conscience seraient dès lors plus orientés vers des institutions sociales.

Op dit ogenblik doen vele gewetensbezwaaide hun burgerdienst bij de civiele bescherming. De Heer Minister NOTHOMB wijst er echter op dat de ervaring leert dat zij noch beschikken over de nodige bekwaamheid om technisch handelingen te verrichten noch over enige motivatie. Hij heeft dientengevolge gekozen voor een ander systeem en wil vrijwilligers recruteren zodat het probleem van de motivatie uitgeschakeld wordt.

De gewetensbezwaaarden zouden dan meer naar sociale instellingen gedraaineerd worden.

L'objectif du Ministre est de donner au civil, qui effectue un service auprès de la protection civile, une formation permanente de telle sorte qu'il apprenne les tâches essentielles en vue d'éviter ou de traiter de petits incidents.

X

X

X

X

X

Préalablement, il faut remarquer que les représentants des employeurs ne se considèrent pas compétent pour émettre un avis en la matière puisque le projet d'arrêté royal ne se rapporte pas aux travailleurs du secteur privé.

Voorafgaandelijk dient opgemerkt te worden dat de werkgeversvertegenwoordigers zich terzake niet bevoegd achten advies uit te brengen daar het ontwerp van koninklijk besluit geen betrekking heeft op werknemers uit de privé-sector.

Les représentants des travailleurs, par contre, sont d'avis que surtout des chômeurs feront un appel à ce service civil volontaire et par conséquent ils veulent faire quelques remarques.

De werknemersvertegenwoordigers daarentegen zijn van mening dat hoofdzakelijk werklozen op deze vrijwillige burgerdienst een beroep zullen doen en zij houden er dan ook aan een aantal opmerkingen te geven.

Lors de la réunion du 20 mai 1985, les représentants des travailleurs ont émis l'avis suivant.

Op de vergadering van 20 mei 1985 hebben de werknemersvertegenwoordigers volgend advies uitgebracht.

X

X

X

X

X

A. OBSERVATIONS GENERALES

- 1) Dans le Rapport au Roi, qui ne figure pas dans le projet d'A.R. actuel, devrait figurer un état des besoins, reprenant les besoins non couverts par la protection civile et les associations volontaires durant les 20 dernières années.
- 2) Protection du marché du travail. A partir du Rapport au Roi et pour autant que les besoins ne soient pas couverts, une définition exacte des missions que pourraient remplir les volontaires du service civil à la protection civile, serait souhaitable.
- 3) Les femmes sont absentes du cadre statutaire de la protection civile. Avant d'élargir le cadre de volontaires de la protection civile par A.R., il faudrait permettre l'accès au cadre statutaire pour les femmes.
- 4) Pas d'assimilation au service militaire. Une protection pour les volontaires d'un service civil est nécessaire, ce qui suppose e.a. :
  - un contrat de travail
  - cotisation à la sécurité sociale (allocations familiales, maladie-invalidité, pension, accidents de travail)
  - protection de la maternité
  - un règlement de travail
  - rattachement à une commission paritaire
  - une formation générale pendant les périodes d'inactivité (c.à.d. les périodes calmes).

A. ALGEMENE BEDENKINGEN

- 1) In het Verslag aan de Koning, dat niet bij het huidig ontwerp van K.B. gevoegd is, zou een overzicht moeten gegeven worden van de noden waaronder deze die gedurende de laatste 20 jaren niet gelenigd werden door de civiele bescherming en de vrijwilligersdiensten.
- 2) Bescherming van de arbeidsmarkt. Uitgaande van het Verslag aan de Koning en vooral de noden niet gelenigd zijn, zou een nauwkeurige definitie van de opdrachten die de vrijwilligers voor een burgerdienst bij de civiele bescherming zouden kunnen vervullen, wenselijk zijn.
- 3) De vrouwen zijn afwezig in het statutair kader van de civiele bescherming. Alvorens bij K.B. het vrijwillig kader van de civiele bescherming uit te breiden, zou de toegang van de vrouwen tot het statutair kader mogelijk moeten zijn.
- 4) Geen gelijkstelling met legerdienst. Een bescherming van de vrijwilligers voor een burgerdienst is vereist, wat o.a. veronderstelt :
  - een arbeidsovereenkomst
  - bijdragen voor sociale zekerheid (kinderbijslag, ziekte en invaliditeit, pensioen, arbeidsongevallen)
  - moederschapsbescherming
  - een arbeidsreglement
  - aansluiting bij een paritair comité
  - een algemene vorming tijdens de perioden van inactiviteit (d.w.z. de kalme perioden).

. / ...

B. OBSERVATIONS SPECIFIQUES

- 1) l'Article 3 du projet d'arrêté royal détermine que les candidats doivent répondre à certaines conditions e.a. être affranchis de toute obligation de service militaire imposée par la loi en temps de paix.
En vertu du même article, certaines personnes ne peuvent néanmoins pas être admises au service civil bien qu'elles soient affranchies de l'obligation de service militaire : les exemptés pour cause physique, les licenciés par réforme, les exclus, les renvoyés de l'armée, les objecteurs de conscience, les miliciens en congé illimité ou définitif.

Les représentants des travailleurs se demandent pourquoi le projet d'arrêté royal prévoit tant d'exceptions.
Ils craignent que ce service civil volontaire ne soit destiné principalement aux femmes et qu'il ne constitue un premier pas vers un service civil obligatoire pour les femmes.

- 2) Dans l'article 7 du projet d'arrêté royal est fixé qu'en ce qui concerne les congés, la solde, les indemnités de milice et les avantages sociaux, les mêmes modalités sont en vigueur que pour les miliciens en service dans les forces armées.

Les représentants des travailleurs sont d'avis que l'assimilation des volontaires du service civil aux miliciens en service à l'armée paraît étrange.

B. SPECIFIEKE BEDENKINGEN

- 1) Artikel 3 van het ontwerp van koninklijk besluit bepaalt dat de kandidaten aan bepaalde voorwaarden moeten voldoen o.a. vrijgesteld zijn van elke bij de wet opgelegde militaire dienstplicht in vredestijd.
Krachtens ditzelfde artikel kunnen echter een aantal personen niet tot de burgerdienst worden toegelaten hoewel zij vrijgesteld zijn van militaire dienstplicht : degenen die op lichameleijke grond zijn vrijgesteld, die bij reform ontslagen zijn, die uitgesloten zijn, die uit het leger zijn weggezonden, de gewetensbezwaarden, de dienstplichtigen met onbepaald of definitief verlof.

De werknemersvertegenwoordigers vragen zich af waarom het ontwerp van koninklijk besluit zoveel uitzonderingen voorziet.
Zij vrezen dat deze vrijwillige burgerdienst vooral bestemd zou zijn voor vrouwen en een eerste stap zou vormen naar een verplichte burgerdienst voor vrouwen.

- 2) In artikel 7 van het ontwerp van koninklijk besluit wordt bepaald dat wat verlof, soldij, militievergoedingen en sociale voordelen betreft, dezelfde regelen gelden als voor de dienstplichtigen in dienst bij het leger.

De werknemersvertegenwoordigers zijn van oordeel dat de gelijkschakeling van vrijwilligers voor een burgerdienst met dienstplichtigen in dienst bij het leger eigenaardig overkomt.

Comme il est proposé ici, seule une solde serait payée au volontaire alors que, par comparaison au volontaire de l'armée, le volontaire au service civil devrait obtenir le paiement d'un salaire tout comme lors du recrutement de chômeurs mis au travail.

(Le recrutement de + 350 chômeurs mis au travail à la Protection civile était prévu. Le projet d'A.R. réglementant le service civil volontaire a toutefois été considéré comme prioritaire par rapport à ce recrutement).

Les représentants des travailleurs ont de ce fait l'impression que le seul objectif est de recruter des forces de travail peu coûteuses (maximum : netto 20.000 Fr. c.à.d. à partir de la deuxième période de prolongation).

Zoals hier wordt voorgesteld, dient aan de vrijwilliger slechts een soldij betaald te worden terwijl bij gelijkschakeling van de vrijwilliger voor een burgerdienst met de vrijwilliger bij het leger een loon zou dienen uitbetaald te worden, net zoals bij de aanwerving van tewerkgestelde werklozen. (Bij de civiele bescherming was immers de aanwerving van + 350 tewerkgestelde werklozen vooropgesteld. Het ontwerp van K.B. tot regeling van een vrijwillige burgerdienst werd echter prioritair gesteld aan deze aanwerving).

De werknemersvertegenwoordigers krijgen dan ook de indruk dat het enkel de bedoeling is goedkope werkkrachten aan te werven (maximum : netto 20.000 Fr. nl. vanaf de tweede verlengingsperiode).

- 3) La durée du service civil serait de dix mois avec une possibilité de prolongation de deux fois trois mois. En cas de prolongation le volontaire bénéficiera des avantages qui sont réservés en matière de solde et de dispense de la période d'attente avant octroi des allocations de chômage, aux militaires en service dans les forces armées qui demandent une prolongation (article 10 § 1). En vertu de l'article 11 les volontaires peuvent résilier leur engagement moyennant un préavis de trois mois.

Cette résiliation entraîne, à l'égard de ceux ayant souscrit une prolongation de service, la perte des avantages en matière de solde durant leur préavis, ainsi que la perte des avantages en matière de dispense de la période d'attente avant octroi des allocations de chômage.

Les représentants des travailleurs estiment que la dispense de la période d'attente avant l'octroi des allocations de chômage presuppose ipso facto que le volontaire a droit à des indemnités de chômage.

- 3) De duur van de burgerdienst zou tien maanden bedragen met een mogelijkheid tot verlenging van twee maal drie maanden. Bij verlenging zou de vrijwilliger de voordelen genieten die inzake soldij en vrijstelling van de wachttijd vóór toekenning van werkloosheidsuitkeringen gelden voor de dienstplichtigen in dienst bij het leger die een verlenging vragen. (Artikel 10 § 1). Krachtens artikel 11 kunnen de vrijwilligers hun dienstneming echter opzeggen met een opzeggingstermijn van drie maanden.

Ten aanzien van deze die een dienstverlenging hebben onderschreven, heeft dit het verlies van de voordelen tot gevolg inzake soldij gedurende hun opzeggingstermijn alsook het verlies van de voordelen inzake vrijstelling van de wachttijd vóór toekenning van werkloosheidsuitkeringen.

De werknemersvertegenwoordigers wijzen erop dat vrijstelling van wachttijd vóór toekenning van werkloosheidsuitkeringen ipso facto veronderstelt dat de vrijwilliger recht heeft op werkloosheidsuitkering.

Qu'en est-il des personnes qui n'ont pas droit à de telles indemnités (e.a. sur base de l'article 143 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage : exclusion pour chômage de longue durée) ou qui n'ont pas droit à une indemnité d'attente ? Elles n'ont aucun avantage à souscrire en tant que volontaire au service civil. L'assimilation du service civil à une période de travail est indispensable.

En ce qui concerne le délai de préavis de trois mois, les représentants des travailleurs remarquent que celui-ci est beaucoup trop long pour un demandeur d'emploi. A cause de ce long délai de préavis, le volontaire risque de perdre certaines occasions de travail. De plus on peut se demander comment le volontaire peut prêter un préavis de trois mois quand il(elle) a prolongé son service civil pour une durée de trois mois. Ils estiment que devrait être offerte au volontaire la possibilité de mettre fin à son service civil moyennant la présentation d'un préavis de 7 jours (par analogie avec le chômeur mis au travail) et moyennant fourniture de la preuve qu'il (elle) a trouvé du travail.

Du texte de l'article 11 il ressort que le fait de donner son préavis pendant la prolongation fait perdre tous les avantages en matière de dispense de la période d'attente même si ce préavis intervient pendant la deuxième prolongation.

Les représentants des travailleurs estiment que la perte des avantages ne peut frapper que la période de prolongation au cours de laquelle le préavis intervient.

- 4) Les personnes qui font un service civil volontaire, bénéficient des mêmes avantages que les miliciens dans les forces armées en ce qui concerne les congés, la

Wat echter met personen die niet uitkeringsgerechtigd zijn (o.a. op grond van artikel 143 van het K.B. van 20 december 1963 betreffende de arbeidsvoorziening en werkloosheid : uitsluiting wegens langdurige werkloosheid) of geen recht hebben op een wachtvergoeding ? Zij hebben er dan ook geen enkel voordeel bij zich aan te geven als vrijwilliger voor een burgerdienst. De gelijkstelling van de burgerdienst met een gewerkte periode is onontbeerlijk.

Wat betreft de opzeggingstermijn van drie maanden, merken de werknehmersvertegenwoordigers op dat deze voor een werkzoekende veel te lang is. Door deze lange opzeggingstermijn dreigt de vrijwilliger bepaalde kansen op werk te missen. Bovendien kan de vraag gesteld worden hoe de vrijwilliger een opzeggingstermijn van drie maanden kan naleven, wanneer hij/zij zijn/haar burgerdienst voor drie maanden laat verlengen. Zij menen dat de vrijwilliger de kans zou moeten geboden worden zijn burgerdienst stop te zetten met naleving van een opzeggingstermijn van 7 dagen (naar analogie van de tewerkgestelde werkloze) en mits het bewijs geleverd wordt dat hij/zij werk gevonden heeft.

Uit de tekst van artikel 11 blijkt ook dat bij opzegging tijdens de verlenging, alle voordelen inzake vrijstelling van wachttijd verloren gaan, zelfs wanneer die opzegging geschiedt tijdens de tweede verlenging.

De werknehmersvertegenwoordigers menen dat het verlies van de voordelen enkel mag slaan op de periode van de verlenging tijdens dewelke de opzegging geschiedt.

- 4) De personen die een vrijwillige burgerdienst verrichten, genieten dezelfde voordelen als de dienstplichtigen in dienst bij het leger wat betreft verlof, soldij,

soldé, les indemnités de milice, les avantages sociaux. Pour ce qui est du secteur public, ceux qui sont déjà des agents de l'Etat au début de leur service militaire, conservent leurs droits à l'avancement et à l'accésion à une rémunération supérieure. Pour les agents temporaires et stagiaires seul le droit à une rémunération supérieure, s'applique.

Au cas où un candidat - agent de l'Etat se trouve sous les armes et est invité par un Ministère, en raison de réussite à un examen de recrutement, à prendre ses fonctions à une date déterminée, cette date doit être considérée comme point de départ de sa carrière administrative.

(cfr. annexes : Quest. parl. n° 9 du Sénateur DE KERPEL du 14 juillet 1980, Bulletin 29 juillet 1980; quest. parl. n° 45 du Représentant DE WINTER du 30 janvier 1981, Bulletin 17 février 1981; quest. parl. n° 39 du Sénateur GILLET du 13 décembre 1984, Bulletin 12 février 1985).

Les représentants des travailleurs exigent que cette prise en compte de l'ancienneté est également valable pour ceux qui prennent un service civil volontaire quand ils se trouvent dans les circonstances décrites ci-dessus; de même dans le secteur privé pour autant que ces avantages soient reconnus aux miliciens.

De plus, ils voient la possibilité de donner aux volontaires qui ont réussi un examen à l'état, une certaine priorité en leur donnant par exemple la chance après l'achèvement du service civil, d'être nommé en tant qu'agent de l'Etat à la protection civile.

- 5) Finalement les représentants des travailleurs demandent si c'est pratiquement possible pour les femmes de faire un service civil volontaire, tenant compte :

militievergoedingen, sociale voordelen. Wat betreft de openbare sector behouden degenen die bij het begin van hun militaire dienst reeds rijksambtenaar zijn, hun aanspraak op bevordering en toegang tot een hogere wedde. Voor de tijdelijken en stagedoende kandidaat-rijksambtenaren gelden enkel de rechten tot een hogere wedde.

Wanneer een kandidaat-rijksambtenaar zich onder de wapens bevindt en ingevolge zijnslagen in een wervingsexamen door een ministerie uitgenodigd wordt zijn functie op een bepaalde datum op te nemen, dan wordt deze datum beschouwd als het vertrekpunt van zijn administratieve loopbaan.

(Zie bijlagen : Parl. vraag nr. 9 van Senator DE KERPEL van 14 juli 1980, Bulletin 29 juli 1980; parl. vraag nr. 45 van Volksvertegenwoordiger DE WINTER van 30 januari 1981, Bulletin 17 februari 1981; parl. vraag nr. 39 van Senator GILLET van 13 december 1984, Bulletin 12 februari 1985).

De werknemersvertegenwoordigers eisen dat het behoud van anciénniteit ook geldt voor dezen die een vrijwillige burgerdienst verrichten wanneer zij in dezelfde omstandigheden verkeren zoals hierboven uiteengezet, evenals in de privé-sector voor zover deze voordelen daar ook gelden voor miliciens.

Bovendien zien zij de mogelijkheid de vrijwilligers die voor een staatsexamen geslaagd zijn een zekere voorkeursbehandeling te geven door hen bij voorbeeld de kans te geven, na het verstrijken van de burgerdienst, als rijksambtenaren bij de civiele bescherming benoemd te worden.

- 5) Tenslotte stellen de werknemersvertegenwoordigers de vraag of het praktisch mogelijk is vrouwen een vrijwillige burgerdienst te laten verrichten, gelet op :

./...

- des législations protectrices pour les femmes c'est-à-dire l'interdiction de certains travaux; la protection de la maternité et l'interdiction du travail de nuit;
- des structures actuelles des colonnes mobiles de la protection civile entre autre des installations sanitaires et autres accommodements existants.

Compte tenu des observations formulées ci-dessus, les représentants des travailleurs ne voient pas comment, dans le contexte actuel du projet d'arrêté royal, les femmes (tout comme les hommes d'ailleurs) pourraient tirer un profit quelconque d'un service civil volontaire et ils sont donc d'avis que l'instauration d'un tel service ne connaîtra en pratique qu'un succès limité.

De plus, ils attirent l'attention de Monsieur le Ministre NOTHOMB sur l'ambiguité dans le projet d'A.R. Dans certains articles le volontariat est mis en avant, dans d'autres articles pas.

Ces considérations ne font pas obstacle à l'analyse éventuelle par les représentants des travailleurs de l'accès et de la situation de la femme à la protection civile et à l'armée.

- de beschermende wetgevingen voor vrouwen namelijk het verbod bepaalde arbeide te verrichten, de moederschapsbescherming en het verbod op nachtarbeid;
- de huidige structuur van de mobiele eenheden van de civiele bescherming waaronder ook sanitair en andere bestaande voorzieningen worden begrepen.

Gelet op de hierboven geformuleerde opmerkingen, zien de werknehmersvertegenwoordigers niet in hoe, in de huidige context van het ontwerp van koninklijk besluit, de vrouwen (net zoals de mannen trouwens) enig voordeel zouden kunnen halen uit het verrichten van een vrijwillige burgerdienst en zij zijn dan ook van oordeel dat de oprichting van een dergelijke dienst in de praktijk weinig succes zal kennen.

Bovendien wijzen zij de Heer Minister NOTHOMB op de ambiguité in het ontwerp van K.B. In bepaalde artikelen wordt het volontariaat vooropgesteld, in andere niet.

Deze overwegingen sluiten echter de bereidheid van de werknehmersvertegenwoordigers niet uit de toegang en de toestand van de vrouw in de civiele bescherming en in het leger te analyseren.

ANNEXE I / BIJLAGE I

Question n° 9 de M. De Kerpel du 14 juillet 1980 (N.) :

Objet : Services publics. — Valorisation de toutes les prestations militaires.

S'ils occupent un emploi public lorsque débute leur service militaire (un jour suffit), les stagiaires de l'Etat et les temporaires conservent leurs droits à l'avancement de traitement pendant ce service militaire (interruption de service).

Il suffit qu'à la fin de leurs études, ils soient confrontés à un blocage des recrutements ou à l'absence d'exams de recrutement correspondant à leur formation, pour ne pas avoir accès à un emploi public.

Nombre de candidats sont mal informés et croient que le service militaire est un préalable à l'accès à un emploi public.

Ces candidats ne pouvant faire valoir le droit à un sursis, sont obligés par l'autorité militaire à faire leur service avant d'entrer en fonction dans les services publics.

Dès lors, ces prestations militaires ne sont pas valorisées pour le traitement et l'ancienneté : les intérêts perdent des revenus professionnels, ainsi que les augmentations hiérarchiques et les possibilités de promotion.

Cette perte financière, sur l'ensemble d'une carrière, est au moins égale à celle subie pendant l'accomplissement du service militaire.

Ils subissent donc un double préjudice par rapport à leurs collègues exemptes ou féminins.

Pour la pension de retraite, tous les services militaires entrent en ligne de compte, qu'ils aient été fournis avant ou après l'entrée en fonction dans les services publics. La discrimination en matière de rémunération est donc incompréhensible.

Les prestations effectuées en tant que militaire de carrière, avec ou sans interruption, avant l'entrée en fonction, sont admissibles pour l'octroi de biennales : il serait équitable de prévoir la même mesure pour le service militaire « obligatoire ».

Voudriez-vous me faire savoir au bulletin des *Questions et Réponses* si vous comptez supprimer prochainement cette discrimination ?

Quelles mesures précises seront prises dans un proche avenir afin de valoriser de façon adéquate toutes les prestations militaires par les agents des services publics ?

Réponse : Pour les membres du personnel des ministères, l'interruption de service pour l'accomplissement du service militaire est réglée par l'arrêté royal du 1er juin 1964 fixant la position administrative de certains agents des administrations de l'Etat pendant qu'ils accomplissent, en temps de paix, soit des prestations militaires, soit des services en application de l'article 18 de la loi du 3 juin 1964 portant le statut des objets de conscience.

Cet arrêté, qui s'applique aux agents de l'Etat, aux agents temporaires, aux ouvriers temporaires et aux stagiaires candidats-agents de l'Etat, détermine que les mois entiers du calendrier durant lesquels un agent de l'Etat effectue son terme de service actif sont considérés comme une période de non-activité sans traitement. Pendant cette période de non-activité, l'agent conserve ses titres à la promotion et ses droits à l'avancement de traitement. Il s'agit donc de membres du personnel qui ont déjà la qualité d'agent de l'Etat, d'agent temporaire ou de stagiaire.

Cependant, ces membres du personnel ne sont pas avantageés par rapport à ceux qui désirent entrer en service dans un ministère et qui doivent accomplir leur service militaire ou qui sont déjà appels sous les armes.

En effet, le service militaire ne constitue pas un empêchement de participer aux examens de recrutement. D'ailleurs, beaucoup de candidats participent aux exams pendant leur service militaire. Au cas où les candidats réussissent un examen de recrutement, ils ne sont pas désavantages par rapport à ceux qui ne doivent pas accomplir leur service militaire.

Aucune disposition de l'arrêté royal du 2 octobre 1937 portant statut des agents de l'Etat n'oblige de reporter la convocation des lauréats d'un examen de recrutement à la fin du service militaire. Par conséquent, il n'y a aucune raison pour retarder l'admission au stage de lauréats s'ils sont satisfaits, pour le reste, à toutes les conditions statutaires.

Au cas où un candidat ayant de l'Etat se trouve sous les armes et est invité par un ministère, n'ayant pas réussi à un examen de recrutement, à prendre ses fonctions à une date déterminée, cette date doit être considérée comme point de départ de sa carrière administrative.

Je suis d'avis qu'en la matière, il ne peut être question de discrimination.

En outre, le Secrétariat permanent de Recrutement donne toutes les informations nécessaires en ce qui concerne les recrutements. Chacun peut recevoir le mensuel *Votre carrière au service de l'Etat*. Le mensuel n° 4 du 10 avril 1979 précise sous la rubrique « Le savez-vous ? : satisfaire aux lois sur la mince » : « Cette condition ne signifie pas que le lauréat doit avoir accompli son service militaire... Le fait de devoir lauréat doit avoir accompli son service militaire... ne constitue pas un obstacle à l'entrée en service... De même les lauréats, auxquels un emploi est offert pendant leur service militaire, ne doivent pas hésiter à l'accepter... à condition qu'ils entrent effectivement en fonction le premier jour de leur congé illimité, leur carrière débutera le jour de leur affectation, c'est-à-dire pendant qu'ils accomplissent leur service militaire. »

Vraag nr. 9 van de heer De Kerpel d.d. 14 juli 1980 (N.) :

Betreft : Openbare diensten. — Valorisering van alle militaire prestaties.

Voor zover zij bij de aanvang van hun militaire dienstplicht met een openbare functie werden gelast (één dag is voldoende), behouden de stagiairs kandidaat-rijksambtenaren en het tijdelijke personeel gedurende hun legerdienst (dienstschorsing) hun rechten op bevordering tot een hogere wedde.

Toch volstaat het dat bij het beëindigen der studies een wervingsstop is afgekondigd of dat de wervingsexamens overeenkomstig de gevolgde opleiding uitblijven, en de beoogde openbare betrekking kan voor onbepaalde tijd worden vergeten.

Bovendien zijn vele gegadigden bij gebrek aan informatie de mening toegedaan, dat het volbrengen van de legerdienst voor een openbare functie als toelatingsvereiste wordt gesteld.

Aangezien deze kandidaat-ambtenaren geen rechten op uitstel kunnen laten gelden, worden zij er door de (militaire) overheid toe gedwongen de legerdienst voordat hun aanwerving bij de openbare diensten te vervullen.

Door het feit dat deze militaire prestaties voor de berekening van de wedde en de ouderdom niet worden gevaloriseerd, verliest de naaste van beroepsinkomsten ook de voorziene weddeverhogingen en de daarmee gepaard gaande bevoorringskansen.

Naar aanleiding daarvan is hun supplementair financieel verlies over een volledige loopbaan minstens even groot als het geldelijke verlies dat zij bij het oorspronkelijk vervullen van de legerdienst hebben ondergaan.

Betekent dit ten overstaan van hun vrouwelijke en vrijgestelde mannelijke collega's dan ook geen dubbele benadeling ?

Voor het bepalen van het rustperiode worden alle militaire diensten in aanmerking genomen, ongeacht of deze voordat of na de indienststelling bij de openbare diensten werden vervuld. Het bestaande onderscheid voor de berekening van de wedde is derhalve een onbegrijpelijk ongelijkheid !

Daar de prestaties, met of zonder onderbreking, voordat de aanwerving bij de openbare diensten in hoedanigheid van « beroepsmilitair » verricht, voor de toekenning van de tweejaarlijkse verhogingen in aanmerking worden genomen, lijkt het niet meer dan rechtvaardig dat dergelijke regeling eveneens voor de « verplichte » legerdienst zou gelden.

De geachte Minister gelieve me, langs het bulletin van *Vragen en Antwoorden*, mede te delen of hij het inzicht heeft spuidig deze ongelijke behandeling weg te kunnen werken.

Welke precieze schikkingen kunnen in een nabije toekomst in overweging genomen worden en welke positieve maatregelen daadwerkelijk voorzien en zo adekwat mogelijk alle militaire prestaties bij de openbare diensten deugdelijk te valoriseren en te belonen ?

Antwoord : Voor de personeelsleden van de ministeries is de dienst onderbreking voor het vervullen van de dienstplicht geregeerd door het koninklijk besluit van 1 juni 1964 tot vaststelling van de administratieve stand van sommige ambtenaren van de rijksbesturen, die in vredestijd ofwel militaire prestaties verrichten, ofwel diensten volbrengen bij toepassing van artikel 18 van de wet van 3 juni 1964 houdende het statut van de gewetensbezwaarden.

Dit besluit, dat van toepassing is op de rijksambtenaren, op het tijdelijk personeel, op de tijdelijke werkliden en op de stagiairs kandidaat-rijksambtenaren, bepaalt dat de volle kalendermaanden waarin de ambtenaar zijn werkelijke diensttermijn vervangt als periode van non-activiteit zonder wedde beschouwd worden. Gedurende deze periode van non-activiteit behoudt de ambtenaar zijn aanspraak op bevordering tot een hogere wedde. Het gaat dus over personeelsleden die reeds de hoedanigheid hebben van rijksambtenaar, tijdelijk personeelslid of stagiaire.

Deze personeelsleden zijn nochtans niet bevoordeeld ten opzichte van degenen die wensen in dienst te treden bij een ministerie en hun legerdienst nog moeten vervullen of die reeds onder de wapens geroepen zijn.

Inderdaad, de legerdienst is geen beleid om aan een wervingsexamen deel te nemen. Trouwens, vele kandidaten nemen deel aan exams tijdens hun legerdienst. Indien deze kandidaten slagen in een wervings-examen zijn ze niet benadeeld tegenover degenen die geen legerdienst moeten vervullen.

Geen enkele bepaling van het koninklijk besluit van 2 oktober 1937 houdende het statut van het rijkspersoneel legt de verplichting op de oproeping van laureaten van een wervingsexamen uit te stellen tot het beëindigen van de militaire dienst. Bijgevolg bestaat er dan ook geen reden om de toelating tot de stage uit te stellen van laureaten indien zij voor het overige aan alle statutaire voorwaarden voldoen.

Wanneer een kandidaat-rijksambtenaar zich onder de wapens bevindt en ingevolge zijn slagen in een wervingsexamen, door een ministerie uitgenodigd wordt zijn functies op een bepaalde datum op te nemen, dan moet deze datum beschouwd worden als het vertrekpunt van zijn administratieve loopbaan.

Ik ben van mening dat er ter zake geen sprake kan zijn van discriminatie.

Bovendien verstrekt het Vast Wervingssecretariaat alle nodige inlichtingen wat de wervingen betrifft. Iedereen kan het maandblad *Uw loopbaan in dienst van de Staat* ontvangen. Het maandblad nr. 4 van 10 april 1979 meldt onder de rubriek « Goed om te weten - Aan de dienstplichtwetten voldoen » : « Deze benoemingsvereiste betekent niet dat de geslaagde kandidaat zijn legerdienst volbracht moet hebben... Het feit dat men zijn legerdienst nog moet vervullen... vormt geen belemmering om in dienst te treden... Ook de geslaagden aan wie een betrekking aangeboden wordt tijdens hun legerdienst hoeven niet te aanzien deze plaats te aannemen... Op voorwaarde dat zij dan op de eerste dag van hun onbepaald verlof effectief in dienst treden, zal hun loopbaan een aanvang nemen op de dag van hun aanstelling, dit wil dus zeggen tijdens hun verblijf onder de wapens. »

**Vraag nr. 45 van de heer De Winter d.d. 30 januari 1981
(N.) :***Legerdienst. — Recht op een hogere wedde.*

Voor degenen die bij het begin van hun militaire dienst reeds rijksambtenaar zijn, worden de volle kalendermaanden, tijdens welke zij hun diensterijm vervullen beschouwd als een periode van non-activiteit zonder wedde. Zij behouden intussen hun aanspraak op bevordering en toegang tot een hogere wedde. Voor de tijdeijken en stagedoende kandidaat-rijksambtenaren geldt de laatste regeling, dus rechten tot een hogere wedde.

Rijksambtenaren die hun militaire dienstplicht hebben volbracht voor hun indiensttreding kunnen de periode tijdens welke zij een verplichte staatsdienst vervulden, niet doen gelden voor een toegang tot een hogere wedde.

Hoewel de legerdienst geen beleid vormt om aan wervings-exams deel te nemen en tot de stage te worden toegelaten, zijn de omstandigheden vaak van die aard dat de stageperiode pas begint nadat de gegadigden hun legerdienst hebben volbracht.

Ik verbaag of men zou kunnen overwogen worden deze discriminatie weg te werken. In het ene en in het andere geval leveren de betrokkenen toch geen prestaties ten voordele van de administratie. De rechten op een hoge wedde zouden immers zowel in het ene als in het andere geval moeten gelden, ofwel niet in aanmerking komen.

Zou een vergalgemeende maatregel hier niet wenselijk zijn?

Antwoord : De vraag van het geachte Lid sluit grotendeels aan bij de vraag nr. 9 welke op 14 juli 1980 door de heer De Kerpel-Senator werd gesteld. Ik ben het volledig eens met het antwoord terzake verstrekt door mijn voorganger, dat verschenen is in het bulletin nr. 42 van 29 juli 1980 van de Senaat, zitting 1979-1980.

Aan dit antwoord wens ik, met betrekking tot de rijksambtenaren die voor hun indiensttreding hun militaire dienst hebben volbracht, nog toe te voegen dat deze ambtenaren tijdens hun dienstplicht ook geen prestaties als lid van een ministerie verrichten. Aangezien zij de hoedanigheid van lid van het personeel van een ministerie nog niet bezitten, kunnen zij geen dienstanciënrechte verwerven in de zin van het statuut van het rijkspersoneel.

Zoals in het antwoord aan de heer Senator De Kerpel is uiteengezet, ligt de toestand anders voor de kandidaat-rijksambtenaar die ingevolge het slagen voor een wervings-examen tijdens zijn legerdienst door een ministerie wordt uitgenodigd zijn functies op een bepaalde datum op te nemen.

Question n° 45 de M. De Winter du 30 janvier 1981 (N.) :*Service militaire. — Droit à une rémunération supérieure.*

Les mois civils au cours desquels les agents de l'Etat effectuent leur service militaire sont considérés comme une période de non-activité sans rémunération. Ces agents de l'Etat conservent pour cette période leurs droits à l'avancement et à l'accès à une rémunération supérieure. Cette dernière règle, relative au droit à une rémunération supérieure, s'applique également aux agents temporaires et stagiaires.

Les agents de l'Etat qui ont satisfait à leurs obligations militaires avant leur entrée en service ne peuvent se prévaloir de la période au cours de laquelle ils ont accompli un service obligatoire pour l'Etat et prétendre à l'accès à une rémunération supérieure.

Quoique le service militaire ne constitue pas un obstacle à la participation aux examens de recrutement ni à l'admission au stage, les circonstances font généralement que la période de stage ne commence qu'à l'issue du service militaire.

N'est-il pas possible de mettre fin à cette discrimination? Dans un cas comme dans l'autre, les intéressés n'accomplissent aucune prestation au bénéfice de l'administration. Le droit à une rémunération supérieure devrait être accordé dans les deux cas ou ne pas l'être du tout.

Ne conviendrait-il pas de généraliser la règle visée ci-dessus?

Reponse : La question de l'honorable Membre rejoint en grande partie la question n° 9 posée le 14 juillet 1980 par M. De Kerpel, Sénateur. Je suis entièrement d'accord avec la réponse fournie à ce sujet par mon prédécesseur et publiée dans le bulletin n° 42 du 29 juillet 1980 du Sénat, session 1979-1980.

Je désire toutefois ajouter à cette réponse que les agents de l'Etat qui ont fait leur service militaire avant leur entrée à l'Etat ne sont pas plus considérés comme ayant fourni des prestations en tant que membres d'un ministère pendant qu'ils remplissaient cette obligation. Étant donné qu'ils ne possèdent pas encore la qualité de membre du personnel d'un ministère, ils ne pouvaient acquérir une ancienneté de service au sens du statut du personnel de l'Etat.

Comme la réponse à Monsieur le Sénateur De Kerpel l'explique, la situation est différente pour le candidat-agent de l'Etat qui, suite à la réussite d'un examen de recrutement, est prié, pendant son service militaire, d'entamer ses fonctions dans un ministère à une date déterminée.

ANNEXE III / BIJLAGE III

Vraag nr. 39 van de heer R. Gillet d.d. 13 december 1984 (Fr.) :

Betreft : Rijksambtenaren. — Legerdienst. — Discriminatie.

Een koninklijk besluit van 1 juni 1964 bepaalt de administratieve toestand van sommige personeelsleden bij de rijksbesturen, die in vredesstijd militaire prestaties of diensten ter uitvoering van de wet van 3 juni 1964 houdende statut van de gewetensbezwaarden verstreken. Als het personeelslid al in dienst is wanneer zijn legerdienst begint, dan behoudt hij al zijn rechten op bevordering en op weddeverhoging.

De legerdienst voor de indienststelling telt voor de ancénnité niet mee.

Wie zijn legerdienst volbrengt wordt dus ten opzichte van de vrijgestelde benadeeld als de actieve dienst zijn indienststelling uitstelt.

Daar het statuut van het rijkspersoneel tot de bevoegdheid van de Koning behoort, kan ter zake geen voorstel van wet worden ingediend. Een wetgevend initiatief ter zake zou strijdig zijn met de scheiding van de machten en met de artikelen 29 en 66, § 2, van de Grondwet.

Het uitvoerend gezag moet dus beslissen of het deze discriminatie handhaait of de jongeren die hun legerdienst doen, niet meer achteruitstelt ten opzichte van de vrijgestelden.

Is u op de hoogte van dit probleem? Zal u een initiatief nemen om de elementaire billijkheid te herstellen?

Antwoord: De reglementering is verschillend voor de ambtenaren van de rijksbesturen naargelang zij in dienst zijn getreden voor of na het volbrengen van hun militaire dienst.

De eersten hebben rechten verworven uit hoofde van hun benoeming; het is gewetteld dat ze die rechten behouden tijdens de duur van hun militaire dienst.

Dat de anderen de rechten die inherent zijn aan de hoedanigheid van personeelslid slechts later verwerven, is niet aan de administratie te wijten.

Het volbrengen van de militaire dienst mag inderdaad de indienststelling in de rijksbesturen niet verhinderen of vertragen; omstandige inlichtingen werden ter zake gegeven door mijn geachte voorgangers als antwoord op de parlementaire vragen nr. 9 van de heer senator De Kerpel van 14 juli 1980 en nr. 45 van de heer volksvertegenwoordiger De Winter van 30 januari 1981.

Bovendien vloeit het later in dienst treden dikwijls voort uit een persoonlijke keuze van de ambtenaren. Vermits de leeftijdsgrond voor de werving op 50 jaar is bepaald, komen sommigen bij de Staat terecht na een loophaan te hebben geprobeerd in de privé-sector of de sector der zelfstandigen. Anderen hebben een of meer mislukkingen opgelopen vooraleer te slagen voor het vergelijkend examen dan hun toegang ver-schaft tot een betrekking in de overheidssector.

Het onderscheid tussen de ambtenaren die rechten hebben verworven voor hun militaire dienst en de anderen is dus niet discriminatoir. Er hoeft terzake geen enkel initiatief te worden genomen.

Question n° 39 de M. R. Gillet du 13 décembre 1984 (Fr.) :

Objet : Personnel de l'Etat. — Service militaire. — Discrimination.

Un arrêté royal du 1er juin 1964 fixe la position administrative de certains agents des administrations de l'Etat qui accomplissent, en temps de paix, des prestations militaires ou des services en exécution de la loi du 3 juin 1964 portant statut des objecteurs de conscience. Si l'agent est en fonction au moment où il entame son service militaire, il conserve tous ses titres à la promotion et ses droits à l'avancement de traitements.

Par contre, le service militaire accompli avant l'entrée en fonction ne donne lieu à aucune bonification d'ancienneté.

Il est évident que, dans ces conditions, celui qui accomplit son service militaire subit une pénalisation par rapport à l'exempté dans la mesure où la période de service actif représente une perte de temps au regard de sa carrière administrative.

Le statut des agents de l'Etat relevant des pouvoirs propres du Roi, il paraît vain d'envisager le dépôt d'une proposition de loi en cette matière, car toute initiative du pouvoir législatif dans ce domaine réservé serait contraire aux articles 29 et 66, § 2, de la Constitution et au principe de la séparation des pouvoirs.

C'est donc au pouvoir exécutif de prendre la responsabilité de maintenir cette discrimination ou de permettre que nos concitoyens qui font leur service militaire ne soient pas défavorisés par rapport aux exemptés.

Puis-je savoir si cet aspect des choses vous est connu et si vous n'envisagez pas de prendre une initiative qui rétablirait une équité qui me paraît de plus en plus nécessaire ?

Réponse: La réglementation réserve un sort différent aux agents des administrations de l'Etat selon qu'ils sont entrés en fonction avant ou après avoir accompli leur service militaire.

Les premiers ont acquis des droits de par leur nomination; il est légitime de les leur maintenir pendant la durée du service militaire.

Si, pour les seconds, les droits inhérents à la qualité de membre du personnel sont acquis plus tard, il ne faut pas en incriminer l'administration.

En effet, l'accomplissement du service militaire ne peut empêcher ni retarder l'entrée en service dans les administrations de l'Etat; des explications détaillées à ce sujet ont été données par mes honorables prédécesseurs en réponse aux questions parlementaires n° 9 de M. le sénateur De Kerpel du 14 juillet 1980 et n° 45 de M. le représentant De Winter du 30 janvier 1981.

En outre, l'entrée en service tardive résulte souvent d'un choix personnel des agents. La limite d'âge pour le recrutement étant fixée à 50 ans, certains arrivent à l'Etat après avoir tenté une carrière dans le secteur privé ou dans celui des indépendants. D'autres ont subi un ou plusieurs échecs avant de réussir le concours qui leur ouvre l'accès à un emploi du secteur public.

La distinction opérée entre les agents qui ont acquis des droits avant leur service militaire et les autres n'est donc pas discriminatoire. Aucune initiative n'est à prendre en la matière.

